

ВІННИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи **Ольга РУЗАКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту
Протокол № «1» від 31.08.2023 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
для здобувачів першого (бакалаврського)
та другого (магістерського) рівнів вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»
різних форм навчання

Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» різних форм навчання. Вінниця, 2023. 57 с.

Укладачі: Іванюта П.В., Пиріжок С.Є., Дибчук Л.В.

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва
Протокол № 1 від «30» серпня 2023р.

В.о. завідувача кафедри менеджменту,
маркетингу та підприємництва Стелла ПИРІЖОК

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	5
2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	7
2.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи	7
2.2. Наукове керівництво кваліфікаційними роботами.....	8
3. ЗБІР МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	9
4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	12
4.1. Вимоги до структури кваліфікаційної роботи	12
4.2. Вимоги до вступу	13
4.3. Вимоги до теоретичного розділу	16
4.4. Вимоги до аналітичного розділу	16
4.5. Вимоги до рекомендаційного розділу	17
4.6. Вимоги до висновків	18
5. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	19
5.1. Оформлення тексту роботи.....	19
5.2. Оформлення рисунків	20
5.3. Оформлення таблиць.....	21
5.4. Оформлення формул	23
5.5. Оформлення списку використаних джерел	24
5.6. Оформлення додатків.....	27
6. ПІДГОТОВКА ПУБЛІКАЦІЙ	28
7. ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	29
8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	32
9. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	34
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	36
ДОДАТКИ.....	39

ВСТУП

Кваліфікаційна робота – це самостійне дослідження, виконане здобувачем освіти на завершальному етапі навчання, на підставі якої екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і виносить ухвалу про присвоєння кваліфікації.

Методичні рекомендації регламентують організацію навчального процесу на завершальному етапі професійної підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» та «магістр». Рекомендації розроблено відповідно до закону України «Про вищу освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341 (у редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. № 509); Постанови Кабінету Міністрів України «Про документи про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка» від 31.03.2015 р. № 193; стандарту вищої освіти України із галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» першого (бакалаврського), затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10. 2018 р. № 1165, стандарту вищої освіти України із галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» другого (магістерського) рівня, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 р. № 959, «Положення про організацію освітнього процесу в ВКІ», введеного в дію 8.11.2021 р. № 80-р та інших чинних нормативно-правових актів у сфері освіти.

Кваліфікаційна робота повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної організаційно-управлінської або соціально-економічної проблеми, а також обґрунтований проект практичного її вирішення.

Ці методичні рекомендації призначені для надання допомоги студентам у виконанні кваліфікаційної роботи згідно з чинними стандартами вищої освіти. Методичні рекомендації розкривають послідовність роботи над дослідженням, містять основні вимоги, які висуваються до змісту та оформлення роботи, порядку захисту та оцінювання.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна (бакалаврська, магістерська) робота повинна виявити ступінь підготовки студента-випускника до самостійної діяльності на виробництві. В ній необхідно продемонструвати вміння користуватись категоріальним апаратом, правильно використовувати теоретичні положення управлінської науки для успішного виконання соціально-економічних завдань, обґрунтовувати свою точку зору з питань, що розглядаються. В роботі слід висвітлити методи виявлення резервів виробництва, а також розкрити сутність і значення ефективного управління, яке базується на новітніх досягненнях науки й передовій практиці, для підвищення рівня господарювання. Кваліфікаційна робота виконується за матеріалами реально функціонуючого об'єкта (організації будь-якої форми власності, яка є юридичною особою, має самостійну звітність), діяльність якого повинна надавати можливість інформаційного забезпечення обраної теми. Робота повинна мати практичне значення, тобто містити науково-обґрунтовані висновки та пропозиції щодо удосконалення процесу управління, які повністю або частково можуть бути використані у практичній діяльності і сприятимуть підвищенню ефективності діяльності підприємства (організації).

Виконуючи кваліфікаційну роботу, необхідно використовувати діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення фундаментальних положень економічної науки стосовно процесу управління підприємством (організацією). У процесі дослідження слід застосовувати також спеціальні методи економічних досліджень (абстрактно-логічний, теоретичного узагальнення, статистико-економічний, економіко-математичний), інформаційні технології та використовувати комп'ютерну техніку.

Метою підготовки кваліфікаційної роботи є поглиблення студентом теоретичних і практичних знань з обраного напрямку спеціалізації; сприяння розвитку пошуку сучасних наукових досягнень у певній сфері та уміння їх самостійно застосовувати при розв'язанні прикладних проблем; визначення ступеня підготовки випускника до самостійної практичної діяльності.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- вивчення (або поглиблення) та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження;

- проведення всебічної діагностики ситуації із застосуванням сучасного інструментарію;
- розробка й оцінка альтернативних підходів до розв’язання визначених проблем;
- обґрунтування запропонованих рішень з використанням ситуаційного аналізу;
- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом.

Повнота й особливості реалізації цих завдань залежать від напряму дослідження, сфери діяльності підприємства та його специфічних рис.

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір теми та об’єкта дослідження, затвердження теми;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- апробація результатів досліджень (участь у науково-практичних конференціях; написання наукових статей);
- оформлення роботи;
- зовнішнє рецензування;
- попередній захист;
- публічний захист кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи має відображати виробничі функції та типові завдання діяльності менеджера.

Тематика робіт розробляється викладачами кафедри менеджменту, маркетингу та підприємництва і щорічно уточнюється з урахуванням змін, що відбуваються в законодавстві, економічній теорії та практиці господарювання. Рекомендований перелік тем кваліфікаційної (бакалаврської) роботи наведено у додатку А, кваліфікаційної (магістерської) роботи – у додатку Б.

За власним бажанням здобувач вищої освіти може обрати будь-яку тему із наведеного переліку, або запропонувати свою тему дослідження, обґрунтувавши доцільність її розробки (відповідно до попередньої власної науково-дослідницької роботи, до місця роботи, можливостей отримання потрібної інформації на підприємстві тощо) та погодивши з керівниками кваліфікаційної роботи.

Обираючи тему кваліфікаційної роботи, слід враховувати її актуальність, навчальні і науково-дослідні інтереси, можливості здобувача вищої освіти, наявність власних напрацювань, місце майбутньої роботи.

Під час затвердження тематики кваліфікаційних робіт враховуються також наукові напрями та проблеми, які досліджуються викладачами кафедри (науковими керівниками) даної освітньої програми.

Тема кваліфікаційної роботи закріплюється за здобувачем на підставі письмової заяви на ім'я ректора інституту із зазначенням наукового керівника, який має відповідний науковий ступінь (вчене звання) і фахову підготовку (зразок заяви наведено у додатку В).

Закріплення за студентами тем кваліфікаційних робіт та призначення їм наукових керівників оформлюється наказом ректора ВКІ за поданням випускової кафедри.

Зміна теми кваліфікаційної роботи після її затвердження, а також її дублювання іншими студентами не допускається.

2.2. Наукове керівництво кваліфікаційними роботами

Наукове керівництво виконання студентами кваліфікаційної роботи складається з методологічного та організаційного його забезпечення.

Методологічні засади, якими керуються студенти при підготовці кваліфікаційної роботи, створюються кафедрою. Вони представлені монографіями, дисертаціями, дослідженнями, підручниками, посібниками, методичними розробками, іншими науково-методичними матеріалами, розробленими вітчизняною та світовою наукою і колективом кафедри. Консультативну допомогу по їх відображенню у кваліфікаційних роботах студентів, надають наукові керівники та автори праць, виконаних на кафедрі.

Організаційно керівництво процесом підготовки студентами кваліфікаційної роботи забезпечується такою системою заходів:

- ✓ консультувати здобувача під час вибору теми кваліфікаційної роботи та об'єкта дослідження;
- ✓ надати допомогу в розробці плану (змісту) кваліфікаційної роботи;
- ✓ рекомендувати здобувачеві необхідну наукову, довідкову і нормативну літературу відповідно до тематики кваліфікаційної роботи;
- ✓ надавати здобувачеві консультації та перевіряти якість виконання роботи на окремих етапах та в цілому;
- ✓ якщо кваліфікаційна робота виконана згідно вимог, науковий керівник повинен надати відгук з рекомендацією кваліфікаційної роботи до захисту.

Науковими керівниками можуть бути як штатні викладачі, так і сумісники, які мають наукові ступені, вчені звання, наукові публікації у галузях знань, що відповідають спрямованості і змісту освітньої програми.

3. ЗБІР МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Важливим етапом виконання кваліфікаційної роботи є збір та систематизація фактичного матеріалу. Здобувачі вищої освіти збирають та систематизують інформацію для кваліфікаційної роботи під час виконання науково-дослідних робіт та проходження переддипломної практики. Перед проходженням практики здобувачів консультують наукові керівники з конкретного напрямку досліджень, методів збору та обробки інформації, її джерел.

Збір матеріалу починається тоді, коли здобувач починає вивчати особливості об'єкта дослідження (за літературними джерелами, нормативними документами тощо), спеціалізації господарства, зв'язків з іншими підприємствами, виробничої структури, стану техніки, технології та організації виробництва, системи управління, мікро- і макросередовища його функціонування.

Під час збору фактичного матеріалу слід враховувати основні вимоги, що ставляться до інформації: повноту, порівнянність та вірогідність. Збір інформації для кваліфікаційної роботи є формою вибіркового спостереження. За такого спостереження необхідно виконувати вимоги типовості фактів. Типові факти є особливою формою повноти даних.

Порівнянність полягає в тому, що зібрані у процесі вибіркового обстеження факти мають бути взаємопов'язаними, мати спільну основу. Порівнянність фактів дає змогу підсумувати їх та зробити на цій підставі загальні висновки, внести пропозиції. Цю вимогу слід враховувати під час вибору об'єкта для збирання матеріалу та інформації. Вірогідність пов'язана з необхідністю отримання в результаті дослідження обґрунтованих та правильних висновків.

Вірогідною вважається інформація, яка відображає дійсні, правдиві параметри явищ. Суттєва інформація міститься у бухгалтерських і статистичних звітах, тому що вона систематизована, частково оброблена і подана в таблицях. Економічна інформація відображається і в технічних звітах (головного інженера, інженера-будівельника тощо). Зібраний практичний матеріал необхідно належно систематизувати, згрупувати. При цьому використовуються статистичні та

економіко-математичні методи, динамічні ряди, середні величини, індекси, лінійне програмування тощо.

На першому етапі написання кваліфікаційної роботи складається детальний план викладення (структура роботи), добирається матеріал для включення його в певні розділи та підрозділи, приділяється увага оформленню ілюстративного матеріалу та, на підставі результатів аналізу, формуються висновки до розділів. Одночасно уточнюється план роботи і визначається необхідність у зборі додаткового матеріалу. Результатом цих дій є написання першого варіанту роботи.

На другому етапі написання кваліфікаційної роботи визначають головні напрями висновків і пропозицій, що впливають із основного змісту роботи. Орієнтовно оцінюється можливість їх впровадження у практику роботи підприємств (організацій), розраховується ефективність. Як підсумок цієї роботи формується перший варіант висновків і пропозицій.

На наступному етапі додатково збирається необхідний матеріал, уточнюються окремі положення і остаточно формулюються висновки та пропозиції.

Слід наголосити, що кваліфікаційна робота повинна містити обґрунтування економічних результатів запропонованих заходів. Зазвичай даному питанню присвячується останній підрозділ третього (рекомендаційного) розділу.

Здобувач повинен:

- визначити та охарактеризувати вид ефекту, який очікується від впровадження розроблених рекомендацій;
- розрахувати та описати кількісно-вартісні або якісні показники ефективності запропонованих заходів з удосконалення управління підприємством (установою, організацією).

У процесі виконання різних тем кваліфікаційних робіт виникає необхідність у розробленні проектних рішень, які мають різні форми подання їх результатів:

- управлінські рішення (формами подання їх результатів є управлінські технології, форми організації управлінської праці, оптимізація процесів прийняття рішень);
- структурні рішення (формами подання їх результатів є зміни в загальній структурі підприємства та організаційно-правовій формі і формі

власності, пов'язані із процесами реструктуризації, диверсифікації виробництва, приватизації тощо – можливе обґрунтування їх у вигляді бізнес-плану);

– організаційні рішення (формами подання їх результатів є зміни в організаційному процесі виконання функцій менеджменту в різних функціональних підсистемах підприємства та у структурі управління);

– інформаційні рішення (формами подання їх результатів є зміни в інформаційному забезпеченні менеджменту та комунікаціях у вигляді побудови відповідної моделі, алгоритму, функціональної залежності, системи критеріїв, баз даних тощо);

– методичні рішення (формами подання їх результатів є зміни в методах і способах виконання функцій менеджменту та обґрунтування управлінських рішень у вигляді певного документа – методики, інструкції, положення);

– науково-дослідні рішення (формами подання їх результатів є зміни в якості і кількості наукових знань в межах розв'язання певної проблеми з комплексної тематики; підвищення ефективності управління організацією у вигляді, наприклад, класифікаційної, економіко-математичної чи іншої інформаційної моделі певного явища; систематизованого масиву даних та його аналітичної інтерпретації тощо).

На останньому етапі проводиться літературна обробка тексту кваліфікаційної роботи та оформлення ілюстративного матеріалу.

При написанні кваліфікаційної роботи слід дотримуватися таких вимог:

- змістовність та конкретність викладення;
- системність та послідовність;
- виділення в тексті окремих абзаців (занадто великі фрагменти не сприяють розумінню викладеного матеріалу);
- завершеність викладення кожної думки;
- виключення тавтології;
- належне оформлення кваліфікаційної роботи.

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Вимоги до структури кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота як оригінальне теоретично-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність.

Загальний обсяг бакалаврської роботи має бути в межах **50-70 сторінок** друкованого тексту формату А4, а магістерської роботи – в межах **80-100 сторінок** друкованого тексту формату А4.

Структура кваліфікаційної роботи:

- Титульний аркуш (зразок наведено в Додатку Г);
- Анотація (українською та іноземною мовами) (зразок наведено в Додатку Д);
- Зміст (зразок наведено в Додатку Е);
- Перелік скорочень, умовних позначень та символів (у разі потреби);
- Вступ (зразок наведено в Додатку Ж);
- Перший (теоретичний) розділ;
- Другий (аналітичний) розділ;
- Третій (рекомендаційний) розділ;
- Висновки (заклучна частина);
- Список використаних джерел (для бакалаврської роботи – орієнтовно 40-50 джерел, для магістерської роботи – 70-80 джерел);
- Додатки;
- Декларація про дотримання академічної доброчесності (зразок наведено в Додатку З).

Титульний аркуш (1 сторінка) є першою сторінкою кваліфікаційної роботи. Він має строго визначену форму.

В анотації (1 сторінка) кваліфікаційної роботи слід викласти в дуже стислій формі сутність роботи, вказати загальний обсяг роботи, кількість таблиць, рисунків, ключові слова. Анотацію подають українською та перекладають однією з іноземних мов (англійською, німецькою, французькою). Обсяг анотації – від 0,5 до 1 сторінки.

Зміст (1-2 сторінки). В ньому записуються назви всіх розділів і підрозділів із зазначенням початкових сторінок. План роботи має відображати суть проблеми, її складність і логіку дослідження. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

4.2. Вимоги до вступу

У вступі (3-4 сторінки) дається наукове обґрунтування актуальності та значення обраної теми; формулюється мета, завдання і об'єкт дослідження; наводиться перелік застосованих методів дослідження; зазначають наукову новизну та практичну значущість роботи, апробацію результатів роботи.

Обґрунтовуючи **актуальність теми**, необхідно коротко викласти сутність проблеми дослідження, теоретичне і практичне значення для досліджуваного підприємства (галузі чи регіону). Слід подати стислий огляд літературних джерел, в якому зазначити питання, які ще недостатньо вивчено у вибраній проблематиці, у зв'язку з чим вони потребують подальшого дослідження.

Після обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи визначають об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження. Характеризуючи їх, необхідно зважати на те, що між ними і темою кваліфікаційної роботи має бути чіткий зв'язок.

Об'єкт дослідження – це процес або явище у діяльності підприємства (галузі, регіону), які породжують проблемну ситуацію, та обрані для вивчення.

Предмет дослідження – проблема, що стосується об'єкта та підлягає безпосередньому вивченню і вирішенню у кваліфікаційній роботі. Предмет дослідження є головним, визначальним для конкретного дослідження. Тому він є вужчим, частковим щодо об'єкта.

Мета дослідження – це кінцевий результат, на який спрямовано дослідження. Вона має бути пов'язана з об'єктом та предметом дослідження.

Для досягнення поставленої мети визначають **завдання дослідження**, які мають бути вирішені в роботі. Вони можуть мати такий зміст:

- поглиблене вивчення окремих теоретико-методичних питань, що стосуються вибраної проблеми;
- дослідження прикладних аспектів вирішення вибраної проблеми;
- обґрунтування заходів щодо вирішення поставленої проблеми;

– дослідження в практиці роботи підприємства (галузі, регіону).

Завдання дослідження подають у формі переліку дій: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «з'ясувати...», «обґрунтувати...», «удосконалити» тощо. Завдання слід формулювати якомога ретельніше, оскільки опис їхнього вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів кваліфікаційної роботи. Це важливо і тому, що назви таких розділів мають відповідати конкретним завданням і результатам дослідження.

У вступі до кваліфікаційної роботи також характеризують *методи дослідження*, які використано для вирішення поставлених завдань.

Метод – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, які дають можливість вирішити конкретне завдання кваліфікаційної роботи. Проводячи дослідження, використовують як загальнонаукові методи, так і спеціальні (конкретно-наукові), які характерні для економічних досліджень. Слід вибирати ті методи, які допоможуть отримати глибоку та всебічну характеристику досліджуваного процесу чи явища.

До загальнонаукових методів дослідження відносять: *спостереження* (систематичне, цілеспрямоване вивчення об'єкта); *порівняння* (встановлення подібності або відмінностей предметів та явищ дійсності); *вимірювання* (визначення числового значення показника); *абстрагування* (виділення суттєвих, найістотніших рис, відношень, сторін предмета); *метод аналізу* (поділяє дослідження на складові частини); *метод синтезу* (передбачає з'єднання окремих частин предмета в єдине ціле); *дедукція* (перехід від загального до часткового); *індукція* (перехід від часткового до загального); *моделювання* (математичне відображення найбільш важливих сторін досліджуваного об'єкта, явища чи процесу); *узагальнення* (перехід від одиничного до загального); *системний підхід* (дослідженні великих і складних об'єктів як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин); *систематизація* (упорядкування деякої множини розрізнених об'єктів і знання про них).

Усі спеціальні методи досліджень, що використовують у конкретних сферах економіки (економіці підприємства, економіці промисловості, економіці галузей тощо) поділяють на окремі групи. Такий поділ відповідає етапам проведення дослідження.

Виділяють такі групи спеціальних методів дослідження: методи збору інформації; методи обробки інформації; методи проведення аналітичної роботи; методи планових розрахунків та обґрунтувань; методи прогнозування.

До методів збору інформації відносять безпосереднє спостереження, опитування, фотографування, хронометраж.

Обробляють інформацію з використанням методів групування, розрахунку відносних і середніх величин, показників варіації, розроблення таблиць, графічного методу, побудови динамічних рядів і розрахунку індексів.

В аналітичній роботі застосовують метод порівняння, метод елімінування, метод балансового зв'язку, кореляційно-регресійні методи.

До методів планових розрахунків та обґрунтувань відносять такі методи: балансовий метод, метод техніко-економічних розрахунків, метод варіантних наближень, програмно-цільовий метод.

Прогнози розробляють, використовуючи метод експертних оцінок, метод екстраполяції, методи економіко-математичного моделювання.

Описуючи методи дослідження, необхідно зазначати, для розв'язання яких завдань роботи використано той чи інший метод.

Наукова новизна одержаних результатів – це власні, самостійно запропоновані здобувачем рішення одного чи кількох завдань, поставлених у роботі. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від вже відомих раніше, описати рівень новизни (удосконалено, набуло подальшого розвитку).

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої новизни.

Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно. Не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено, а сутності новизни з написаного виявити неможливо.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи - перераховуються науково-практичні конференції, на яких обговорювались основні положення та результати, викладені в бакалаврській роботі. Якщо результати проведених досліджень впроваджено на підприємствах, зазначають які саме результати реалізовано на практиці і вказують відомості про суб'єкта господарювання.

Публікації. Зазначають у скількох наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковано результати досліджень (ксерокопії публікацій подають у додатках).

Завершують вступ стандартною фразою: «Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Основний обсяг роботи складає **n** сторінок, **n** таблиць, **n** рисунків. Список використаних джерел включає **n** найменувань. **n** додатків».

4.3. Вимоги до теоретичного розділу

У теоретичному розділі студент повинен показати свої науково-дослідницькі компетенції. Від нього вимагається розкрити сучасний стан наукової думки в галузі проблем досліджуваної теми, проаналізувати різні теорії та погляди, зробити критичний огляд відповідних наукових джерел, у тому числі зарубіжних, висловити й обґрунтувати своє ставлення, навести власний аналіз основних категорій і понять, сформулювати проблемні питання.

У ньому викладаються основні теоретичні положення теми, проводиться аналіз існуючих різноманітних поглядів (у т.ч. і власних) на ті чи інші аспекти, виявляються проблеми, що потребують розв'язання в теоретичному, методичному та прикладному плані.

Важливе місце в даному розділі посідає викладення методик аналізу визначених проблем, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. Автор має продемонструвати свою обізнаність із методами аналізу та на основі їх критичного огляду обґрунтувати вибір найбільш придатного для обраного напрямку дослідження. Загальний обсяг цього розділу має бути у межах 10-15 сторінок для бакалаврської роботи і 20-25 сторінок для магістерської роботи.

4.4. Вимоги до аналітичного розділу

У роботі над аналітичним розділом студент має шанс проявити й використати свої аналітично-контрольні компетенції. Він повинен ґрунтовно проаналізувати фактичний стан досліджуваної проблеми виключно на матеріалах обраної організації (бази практики, місця постійної роботи).

У цьому розділі можна виділити 3-4 підрозділів, що містять аналіз і оцінку конкретних сфер діяльності об'єкта дослідження та середовища, що його оточує. Описувати історію виникнення і розвитку організації більш ніж на 1 сторінку недоцільно.

Розділ повинен бути максимально насиченим факторологічною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), яка відображає як результати діяльності організації за останні 3-5 років, так і характеризує внутрішнє і зовнішнє середовище діяльності компанії, його зміни та розвиток, аналіз діяльності регуляторів ринку.

Слід чітко розмежувати джерела походження використаної при аналізі інформації: що запозичене з літератури, що одержано з документів організації, а які дані здобуті шляхом власних спостережень, експериментів, розрахунків, соціологічних опитувань тощо.

На основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, установити причини недоліків, оцінити можливості підприємства (організації) щодо підвищення ефективного розвитку тих чи інших напрямків міжнародної економічної діяльності.

Розділ завершується оцінкою одержаних результатів. Оптимальний обсяг розділу 15-20 сторінок для бакалаврської роботи і 25-30 сторінок для магістерської роботи.

4.5. Вимоги до рекомендаційного розділу

Підготовка цього розділу кваліфікаційної роботи вимагає від студента найбільших творчих зусиль. Рекомендаційний розділ має містити обґрунтовані пропозиції студента, спрямовані на досягнення мети, визначеної у вступі. Структурно III розділ складається з 2-3 підрозділів. Характер і зміст заходів, що пропонуються, повинні базуватися на аналізі, проведеному в другому розділі кваліфікаційної роботи. Увагу слід акцентувати на обґрунтуванні конкретних пропозицій щодо прийняття стратегічних управлінських рішень, які спрямовані на розвиток нових і підвищення ефективності діючих форм і методів міжнародної діяльності досліджуваного об'єкта, можливості їх реалізації, пов'язані з ними витрати, наявність альтернативних рішень. Невід'ємною частиною обґрунтування пропонованих студентом заходів має бути розрахунок економічної ефективності.

За результати розрахунків і зроблені на цій основі висновки відповідальність несе студент – автор кваліфікаційної роботи.

Однією з ознак високої якості кваліфікаційної роботи є застосування економіко-математичних методів та програмного забезпечення як під час аналізу, так і при обґрунтуванні запропонованих заходів.

Обсяг розділу має бути в межах 15-20 сторінок для бакалаврської роботи і 25-30 сторінок для магістерської роботи.

4.6. Вимоги до висновків

Кожен розділ завершують висновками. **У висновках до кожного розділу** стисло викладають сутність результату дослідження, обґрунтування його новизни (якщо вона є), засвідчують вирішення поставлених у роботі завдань, характеризують практичне значення отриманого результату дослідження.

Висновки мають бути сформульовані чітко, лаконічно, зрозуміло, з наведенням числових значень показників та без загальних фраз. Обсяг висновків до кожного розділу основної частини роботи не має перевищувати однієї сторінки.

У загальних висновках до кваліфікаційної роботи автор відображає найважливіші наукові та практичні результати, отримані у процесі проведеного дослідження, дотримуючись порядку викладення матеріалу в розділах роботи.

Загальні висновки варто розділити на окремі пункти. У першому пункті стисло описують стан досліджуваної економічної проблеми. У наступних пунктах чітко формулюють отримані результати, їхню новизну, наукову та практичну цінність, рекомендації щодо їхнього використання в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

Також необхідно зазначити, що всі поставлені у роботі завдання вирішено і мету дослідження досягнуто. Обсяг висновків – 3-5 сторінок.

5. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мова кваліфікаційної роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Викладати матеріал треба від третьої особи однини («автором обрано», «автором запропоновано») або в невизначеній формі («приймається», «пропонується», «визначається» тощо).

5.1. Оформлення тексту роботи

Текст роботи готують з використанням текстового редактора програми Microsoft Word. Кваліфікаційну роботу слід друкувати на принтері з чорнилом чорного кольору. Текст друкують на одному боці листа білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) (закладка «Розмітка сторінки» – «Розмір» – А4 210 x 297 мм).

Поля на аркуші повинні бути зверху та знизу – 20 мм, зліва – 30 мм, справа – 10 мм (закладка «Розмітка сторінки» – «Поля» – «Налаштовування поля»).

Шрифт Times New Roman. Розмір шрифту – 14; відстань між рядками – 1,5 інтервалу; відступ абзацу – 1,25 см: (закладка «Головна» – «Абзац»).

Нумерація має бути наскрізною: першою сторінкою є титульна сторінка, другою – анотації українською та іноземною мовою, третьою – зміст роботи, четвертою – основний текст роботи, список використаних джерел, додатки. Однак на сторінках, які містять титульну сторінку, зміст, анотацію, перелік скорочень, умовних позначень та символів (якщо є), та на першій сторінці вступу номер не ставлять (його проставляють, лише починаючи з другої сторінки вступу).

Номер сторінки проставляють арабськими цифрами у правому верхньому куті (закладка «Вставка» – «Номер сторінки» – «Зверху сторінки» – «Простий номер 3»).

Текст роботи складається з окремих структурних частин (АНОТАЦІЇ, ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ 1, РОЗДІЛ 2, РОЗДІЛ 3, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ), тому їх слід друкувати, починаючи з нового аркуша («Розмітка сторінки» – «Розрив» – «Розрив розділів» – «Наступна сторінка»).

Розділи складаються з підрозділів. Підрозділи слід нумерувати арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер підрозділу повинен складатися з

номеру розділу та власне номеру підрозділу, розділених крапкою. У кінці номера підрозділу ставлять крапку, наприклад, «2.1.» (перший підрозділ другого розділу).

Заголовки розділів друкують великими буквами (напівжирними), заголовки підрозділів – стрічковими (окрім першої букви). Якщо заголовок складається з двох речень, то їх розділяють крапкою. У кінці заголовка крапка не ставиться. Не слід підкреслювати заголовки і розділяти слова при переносах.

Назви підрозділів та пунктів мають починатися з абзацного відступу.

Інтервали мають бути такими:

– відстань між заголовком розділу і підрозділу має дорівнювати 18 пт (розміщуючи курсор на початку рядку із заголовком розділу, обираємо закладку «Абзац» – «Інтервал» – «Перед 0 пт» – «Після 18 пт»);

– відстань між назвою підрозділу і наступним текстом цього підрозділу – 18 пт (розміщуючи курсор на початку рядку із заголовком підрозділу, обираємо закладку «Абзац» – «Інтервал» – «Перед 18 пт» – «Після 18 пт»);

– відстань між заголовком і останньою стрічкою попереднього тексту (для тих випадків, коли кінець одного і початок другого підрозділу або пункту розташовані на одній сторінці) – 24 пт (розміщуючи курсор на початку рядку із заголовком підрозділу, обираємо закладку «Абзац» – «Інтервал» – «Перед 24 пт» – «Після 24 пт»).

5.2. Оформлення рисунків

Кількість рисунків у роботі визначається її змістом і має бути достатньою для розкриття ідей автора. Рисунки нумерують послідовно в межах розділу арабськими цифрами. Номер рисунку має складатися з номеру розділу і порядкового номеру рисунку, розділених крапкою, наприклад, «Рис.1.2. Класифікація інновацій» (другий рисунок першого розділу).

Посилаючись на рисунок, вказують його номер, а слово «Рисунок» пишуть у скороченому вигляді, наприклад, (рис.1.2). Повторні посилання на рисунок слід давати із скороченим словом «див.», наприклад, «(див. рис.1.2)».

Кожний рисунок повинен мати змістовну назву, яку вказують під ним посередині відразу після номеру. Назву рисунку не виділяють курсивом, жирним шрифтом чи підкресленням.

Рисунки необхідно розташовувати одразу після посилання на них у тексті (якщо на даній сторінці не має місця, то їх відображають на наступній сторінці). Приклад оформлення наведено на рис. 5.1.

Рис. 1. Профіль глобальної конкурентоспроможності «базового» банку
Джерело: [15], [7, с.16], [7,15,24] або розроблено автором за матеріалами звіту банку

Усі елементи рисунку мають бути згрупованими, для чого необхідно їх виділити та обрати закладку «Формат» – «Групувати».

5.3. Оформлення таблиць

При оформленні таблиць слід дотримуватись певних правил. Зокрема, кожна таблиця повинна мати тематичний заголовок, що відображає її зміст. Назву слід розміщувати над таблицею та виділити. Слово “Таблиця” зазначають праворуч над назвою таблиці (Приклад оформлення таблиці наведено нижче) не виділяючи.

У разі перенесення частини таблиці на іншу сторінку, назву ставлять тільки над першою частиною таблиці. Над іншими частинами друкують слова “Продовження таблиці” або “Закінчення таблиці” із зазначенням номера таблиці (друкують праворуч, 12 шрифтом, курсив).

Приклад побудови таблиці:

Таблиця (номер)

Назва таблиці				
Головка				
Рядки	1	2	3	4
Продовження таблиці (номер)				
	1	2	3	4
Боковик (заголовки рядків)		Графи (колонки)		

Приклад Джерело: за матеріалами підприємства, власна розробка, складено автором або Джерело: [15], [7, с.16], [7,15,24]

Таблиці (за винятком таблиць у додатках) слід нумерувати арабськими цифрами в межах розділу. У цьому разі номер таблиці складатиметься з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою (наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті, які складаються зі слова “таблиця” із зазначенням її номера. Повторні посилання на таблицю слід давати із скороченим словом «дивись», наприклад, «(див.табл.2.1)».

При оформленні вертикальні колонки таблиці нумерують тільки в тих випадках, коли у тексті на них є посилання або таблицю частково переносять; не треба включати в таблицю графу “№ п/п”. Якщо всі показники таблиці мають однакові одиниці виміру, їх виносять у заголовок таблиці, якщо різні – вказують збоку. Позначення одиниць виміру має відповідати вимогам стандарту.

Заголовок стовпця та рядків таблиці слід друкувати з великої літери, підзаголовки стовпців – з малої, якщо вони є продовженням заголовка, або з великої, якщо вони мають самостійне значення. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять, заголовки і підзаголовки стовпців друкують в однині.

Таблиці ліворуч, праворуч і знизу, як правило, обмежують лініями.

Заголовки стовпців, як правило, друкують паралельно рядкам таблиці. За необхідності допускається перпендикулярне розміщення заголовків стовпців.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті. Посилання мають бути у тексті на всі таблиці.

Якщо рядки або стовпці таблиці виходять за формат сторінки, то таблицю поділяють на частини, які розміщують одна під одною або поряд, при цьому в кожній частині таблиці повторюють її шапку й боковик.

Таблиці, які перевищують за розміром 2 аркуші, виносяться у додатки.

5.4. Оформлення формул

Усі формули та рівняння, які наведені в роботі, необхідно набрати за допомогою редактору формул Microsoft Equation.

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Їх обов'язково необхідно відділяти від тексту вільними рядками: вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менш як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення ($\times$) і ділення (:).

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Експлікація – це пояснення символів, що входять у формулу. Експлікація повинна відповідати наступним вимогам:

1. Розміщуватися тільки після формули, від якої відокремлюється комою.
2. Починатися зі слова "де".
3. Символи треба розташовувати в порядку згадування у формулі. У формулах із дробами спочатку пояснюють чисельник, а потім – знаменник.

4. Повинна включати всі символи з формули або групи формул, після яких експлікація розташована.

Приклад: Економію фонду заробітної плати у звітному році можна визначити за формулою 1.1.

$$\mp E_{\Phi ЗП} = \frac{\Phi ЗП_1 \times (I_{ЗП} - I_{ВП})}{I_{ЗП}} \quad (1.1)$$

де $\Phi ЗП_1$ – фонд зарплати звітного періоду;

$I_{ВП}$ – індекс продуктивності праці у звітному році у порівнянні з базисним;

$I_{ЗП}$ – індекс оплати праці у звітному році у порівнянні з базисним.

5.5. Оформлення списку використаних джерел

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали з яких наводяться в роботі. Такі посилання дають змогу ідентифікувати документи та перевірити достовірність відомостей про цитування документа, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилаючись у тексті роботи на літературні джерела, слід використовувати порядковий номер відповідно до «СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», який розміщують у квадратних дужках із зазначенням використаної сторінки чи декількох сторінок, наприклад, [10, с.151], [21, с.150-152].

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) тест цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути точними у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело.

Список використаних джерел подають або в алфавітному порядку (першочергово наводять вітчизняні джерела, після цього – іншомовні, також в алфавітному порядку), або у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті.

При оформленні списку літератури слід дотримуватись Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (табл.1).

Таблиця 1

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Гринчук Ю.С. Удосконалення формування та використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрних підприємств: монографія. Біла Церква, 2014. 390 с.
Два автори	Андрийчук В.Г., Вихор Н.В. Повышение эффективности агропромышленного производства: монография. К.: Урожай, 1990. 231 с.
Три автори	Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів: Магнолія, 2015. 312 с.
Чотири і більше авторів	Вітвіцький В.В., Кисляченко М.Ф., Лобастов І.В., Нечипорук А.А. Методика нормування ресурсів для виробництва

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	продукції рослинництва. К.: Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Корпоративне управління: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни студентами всіх форм навчання галузі знань 07«Управління та адміністрування» / М.В. Вихор та ін. Біла Церква: БНАУ, 2017. 147 с.
Автор(и) та редактор(и) / упорядники	Вихор М.В., Шемігон О.І. Менеджмент фірми : навч. посіб. / за ред. О. Ю. Амосова. Біла Церква: БНАУ, 2004. 214 с.
Без автора	Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т.А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с.
Багатотомні видання	Економічна енциклопедія / Редкол.: С.В. Мочерний та ін. К.: Академія, 2002. Т.3. 952 с.
Автореферати дисертацій	Стариченко М. А. Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Біла Церква: БНАУ, 2015. 20 с.
Матеріали конференцій	Утеченко Д. М. Соціальні відносини як домінант сталого розвитку аграрної сфери економіки. <i>Актуальні проблеми економіки та менеджменту: теоретичні і практичні аспекти</i> : матер. V міжнар. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 12-14 травня 2017 р. Хмельницький, 2017. С. 6-8.
Законодавчі та нормативні документи	Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. №1576- XII. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text (дата звернення: 01.04.2020).
Частина періодичного видання	Вихор М. В., Коваль Н. В., Шемігон О. І. Програмно-цільовий підхід у процесі забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. <i>Агросвіт</i> . 2019. № 9. С. 3–9.
Електронні ресурси	Коваль Н. В., Биба В. А. Використання теорії поколінь в менеджменті персоналу. <i>Ефективна економіка</i>. 2020. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8262.

5.6. Оформлення додатків

У додатках до кваліфікаційної роботи мають бути представлені: наукові публікації автора дослідження, звітні та статистичні дані підприємства (галузі, регіону) за досліджувані роки; габаритні таблиці і рисунки, розмір яких перевищує дві сторінки; додаткові обчислення, візуальні матеріали, які потрібні для підтвердження / роз'яснення результатів кваліфікаційної роботи.

Додатки слід розташовувати в порядку появи посилань на них в тексті кваліфікаційної роботи. Додатки нумерують великими літерами українського алфавіту, наприклад, «ДОДАТОК А», проставляючи їх у правому верхньому куті. Додаток повинен мати заголовок, який друкують посередині відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, И, І, Ї, О, Ч, Ъ (наприклад, ДОДАТОК А). Додатки повинні мати спільну з рештою кваліфікаційної роботи наскрізну нумерацію сторінок. Посилання на додатки в текстовій частині кваліфікаційної роботи є обов'язковим. Логічно взаємопов'язані додатки позначаються великою літерою і порядковим номером. Наприклад, баланси підприємства за 2021-2023 роки позначаються: Додаток А.1, Додаток А.2, Додаток А.3.

Ілюстрації, таблиці, формули, що є у тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, рис. Б.3 – третій рисунок додатка Б.

На останньому аркушу кваліфікаційної роботи розміщується підписана автором кваліфікаційної роботи декларація про дотримання академічної доброчесності.

6. ПІДГОТОВКА ПУБЛІКАЦІЙ

Оскільки кваліфікаційна робота є науковою роботою, а результати наукової діяльності повинні бути оприлюднені, то обов'язковим елементом навчання за бакалаврською чи магістерською програмою є оприлюднення результатів дослідження за допомогою публікацій та участі у науково-практичних конференціях.

Результати наукової діяльності узагальнюються в тезах доповідей, статтях, монографіях, методичних і практичних матеріалах, навчальних посібниках, підручниках та ін. У тексті кваліфікаційної роботи повинні подаватися посилання на власні публікації, які включаються до списку використаних джерел.

Основні функції публікацій:

- оприлюднення результатів наукового дослідження;
- підтвердження особистого внеску здобувача вищої освіти в розробку наукової проблеми та достовірності основних результатів дослідження, оскільки після оприлюднення публікація стає об'єктом вивчення й оцінювання широкою науковою громадськістю;
- підтвердження факту апробації та впровадження результатів і висновків дослідження.

Найчастіше результати кваліфікаційної роботи здобувача оприлюднюються за допомогою статей, наукових доповідей на науково-практичних конференціях або тез доповідей (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня рекомендовано мати не менше 1 публікації, а для здобувачів другого (магістерського) рівня – не менше 2 публікацій).

7. ПОПЕРЕДНІЙ ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Метою попереднього захисту є експертна оцінка фахівцями кафедри рівня готовності роботи до захисту. Така оцінка розглядається перш за все як важлива форма допомоги студенту у доведенні роботи до встановлених вимог. Вона супроводжується конкретними рекомендаціями по доопрацюванню кваліфікаційної роботи. Негативна експертна оцінка рівня готовності роботи до захисту не тягне за собою адміністративних рішень стосовно студента та наукового керівника.

До проведення попереднього захисту здобувач повинен подати завершену роботу в повному обсязі на підпис науковому керівнику в електронному та друкованому вигляді, оформлену відповідно до вимог, але не переплетену у тверду палітурку. За умови дотримання усіх зазначених вище вимог керівник підписує роботу, а також пише відгук на роботу (зразок наведено в Додатку К).

Після цього науковий керівник надсилає роботу відповідальному за здійснення перевірок робіт на ознаки академічного плагіату в форматі Word. За результатами перевірки студенту надається звіт подібності із зазначенням відсотків оригінальності роботи та, складений на основі нього, протокол перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень. До захисту допускаються бакалаврські роботи з 70 % оригінальності тексту, а магістерські – з 75 % оригінальності тексту.

Підписану керівником здобувач подає кваліфікаційну роботу на рецензію.

Зовнішнє рецензування проводиться з метою надання екзаменаційній комісії незалежної експертної оцінки професійних компетенцій студентів, продемонстрованих при підготовці кваліфікаційної роботи. Його проводять фахівці в галузях знань та практики, яким присвячені теми робіт.

Зовнішніми рецензентами можуть бути: керівники підприємств бази практики чи організації, досліджуваного підприємства; представники наукової спільноти з науковим ступенем кандидата або доктора наук.

Зовнішня рецензія повинна містити ґрунтовний аналіз і загальну оцінку якості кваліфікаційної роботи, її практичного значення та можливостей реалізації висновків та пропозицій, зазначені недоліки роботи, а також висновок про рекомендацію чи не рекомендацію роботи до захисту (зразок наведено в Додатку Л).

Попередній захист проводиться не пізніше ніж за 15 днів до основного захисту кваліфікаційних робіт. На попередній захист студент подає підписану науковим керівником роботу, відгук, рецензію та звіт подібності. Комісія, яка проводить попередній захист, визначає відповідність роботи затвердженій темі, наявність усіх складових кваліфікаційної роботи та її відповідність вимогам до оформлення. У випадках, якщо робота має певні недоліки, комісія повертає її на доопрацювання.

Типові недоліки, які найчастіше зустрічаються на попередньому захисті кваліфікаційної роботи:

1. Основна частина роботи чи її розділи не повністю розкривають тему, не відповідають плану (змісту).
2. Зміст вступу не відповідає встановленим вимогам.
3. Відсутній критичний аналіз літературних джерел, вираження власної позиції, що призводить до реферативного характеру роботи. Недостатньо проаналізовано нормативно-правові акти та сучасну спеціальну літературу (останні 5 років) з теми дослідження.
4. Відсутність логічного взаємозв'язку і взаємообумовленості між розділами роботи.
5. Неповні, неточні, неправдиві дані, що використовуються в аналітичній частині роботи; помилки у розрахунках, відсутність висновків, що впливають з аналізу таблиць, графіків, діаграм, рисунків.
6. Відсутні назви та нумерація таблиць, рисунків, схем;
7. Відсутність відповідності між викладеним у роботі матеріалом і висновками: висновки часто абстрактні, мають форму звітності, а не аналізу результатів дослідження, не відображають завдань кваліфікаційної роботи. Врешті кінцевий результат не відповідає меті дослідження, а висновки – поставленим завданням.
8. Недостатня чи, навпаки, перебільшена кількість використаних літературних джерел, їх слабкий зв'язок з досліджуваною проблемою, застарілість літератури і відсутність актуальних публікацій. Порушення правил оформлення бібліографії і посилань на використану літературу (відсутнє цитування наукових положень, думок учених, немає посилань на першоджерела або вказано не ті, з яких використано матеріал). **Плагіат (!)** – пряме запозичення авторського тексту без відповідних посилань. У разі виявлення плагіату робота не допускається до захисту, тому що вона не може бути оцінена позитивно.

7. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, наявні граматичні, орфографічні та стилістичні помилки, недосконала редакція тексту, що ускладнює сприйняття змісту роботи.

Рішення комісії з попереднього захисту оформлюється відповідним протоколом, який підписується всіма членами комісії з попереднього захисту.

На підставі протоколу зазначеної комісії кафедра ухвалює рішенням про допуск або недопуск до захисту кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією і передає витяг з протоколу щодо такого рішення завідувачу кафедри не пізніше ніж за два тижні до початку роботи екзаменаційної комісії. У разі недопуску здобувача до захисту кваліфікаційної роботи кафедра визначає можливість її доопрацювання випускником у термін не пізніше ніж за 7 днів до початку роботи екзаменаційної комісії.

Не пізніше, ніж за 7 днів до захисту, здобувач подає, переплетену у тверду палітурку, роботу разом з відгуком наукового керівника, рецензією та звітом подібності завідувачу кафедри. Відгук наукового керівника, зовнішню рецензію у роботу не підшивають, а поміщають разом із результатами перевірки на плагіат у конверт, який закріплюють на внутрішню сторону палітурки кваліфікаційної роботи.

Завідувач кафедри приймає рішення про допуск до захисту і у разі позитивного рішення підписує кваліфікаційну роботу. Якщо до роботи є зауваження, завідувач кафедри може повернути її на доопрацювання або не допустити роботу до захисту.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо:

- робота представлена науковому керівникові на перевірку, плагіаризм, попередній захист або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених регламентом;
- кваліфікаційна робота виконана не самостійно;
- кількість запозиченого тексту перевищує 30% для бакалаврської роботи і 25 % – для магістерської роботи;
- структура та оформлення кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам;
- в роботі відсутнє економічне обґрунтування пропонованих заходів;
- кваліфікаційна робота не переплетена у тверду палітурку, оформлена із порушенням встановлених нормативів.

8. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

У процесі написання та захисту кваліфікаційної роботи слід дотримуватися принципів академічної доброчесності. Відповідно до «Положення про академічну доброчесність у Вінницькому кооперативному інституті» дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Основними видами порушень академічної доброчесності у процесі виконання кваліфікаційної роботи є:

- академічний плагіат (фрагментів письмових робіт, ідей, даних, моделей, ілюстрацій; відсутність належних посилань, помилки цитування);
- фабрикація (наведення вигаданих чи неперевірених даних; посилення на вигадані джерела інформації тощо);
- фальсифікація (необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань; наведення свідомо змінених даних, неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок);
- обман (подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами; надання відгуків або рецензій на наукові або 35 навчальні роботи без належної їх експертизи).

Здобувачі вищої освіти мають можливість самостійно перевірити роботу на текстові збіги за допомогою комп'ютерних програм: <https://www.plag.com.ua/>, <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat/>, <http://plagiarisma.net/> та інших, представлених в розділі «Академічна доброчесність» на сайті ВКІ .

Для запобігання проявам академічної недоброчесності інститутом укладений договір співпраці з ТОВ «StrikePlagiarism.com», яке забезпечує перевірку кваліфікаційних робіт на виявлення збігів / ідентичності / схожості текстів. В результаті перевірки система «StrikePlagiarism.com» генерує звіт подібності, у якому вказується який відсоток тексту по відношенню до

загального обсягу було знайдено в різних джерелах. Після цього особа, призначена наказом ректора відповідальною за перевірку кваліфікаційних робіт на наявність текстових збігів, аналізує цей звіт щодо правильності оформлення цитат, посилань на літературні джерела та ухвалює одне з нижче перерахованих рішень:

1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Тому робота визнається самостійною і допускається до захисту.

2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на доопрацювання.

3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. Робота не допускається до захисту.

На основі проведеного аналізу складається протокол перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень, де фіксується ухвалене рішення. Цей протокол разом зі звітом подібності, згенерованим системою «StrikePlagiarism.com» надається студентові.

9. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційні роботи студенти захищають на відкритому засіданні експертної комісії.

Під час підготовки до захисту здобувач має погодити зі своїм науковим керівником складену ним стислу доповідь, ілюстративний матеріал, поданий у вигляді презентації у Power Point обсягом 8-10 сторінок та роздатковий матеріал, який дублює ілюстративний. Ілюстративного матеріалу, що не використовується під час доповіді, не повинно бути. Головне призначення таких додатків – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора, тому необхідно вчасно посилатися на відповідний матеріал, акцентувати на ньому увагу членів комісії.

Тривалість доповіді – 8-10 хвилин. Вона має відображати зміст кваліфікаційної роботи. На початку виступу рекомендується назвати тему дослідження, коротко обґрунтувати її вибір, зупинитися на актуальності, сформулювати мету, об'єкт та предмет дослідження.

Після цього доцільно перейти до викладення основного змісту роботи за такою схемою: сучасне становище (недоліки, виявлені у ході дослідження та аналізу), заходи, що пропонуються для усунення недоліків, вірогідна ефективність запропонованих рекомендацій. Висновки та рекомендації за результатами дослідження можуть мати методичний чи організаційний характер. Завершуючи доповідь, студент має відзначити, які його розробки та висновки вже впроваджені або намічені до впровадження; де ще слід, на його думку, застосувати результати дослідження; яка фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих ним розробок.

Щоб доповідь була успішною, слід дотримуватись певних правил:

- упевнено й системно розповідати про свою роботу, користуючись текстом виступу за необхідністю, а не просто читати його, що передбачає належну підготовку до виступу та його репетицію;
- не використовувати під час виступу довгі складні фрази й словосполучення, а намагатися застосовувати короткі речення;
- не переважувати виступ цифрами і фактами;
- суворо дотримуватися регламенту;
- мати якісний ілюстративний матеріал.

Члени кваліфікаційної комісії та присутні на захисті можуть задавати випускнику питання з метою визначення рівня його фахової підготовки та ерудиції. Відповіді мають бути стислими та конкретними.

Після відповіді на запитання слово надається рецензенту або зачитується його рецензія. На зауваження рецензента випускник повинен дати аргументовану відповідь. Після цього слово надається науковому керівникові для характеристики і оцінки роботи.

Під час захисту ведеться протокол засідання комісії. Окремо відзначається думка членів екзаменаційної комісії про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора. Загальна тривалість захисту кваліфікаційної роботи не повинна перевищувати 20 хвилин.

Після обговорення підсумків захисту кваліфікаційних робіт на закритому засіданні екзаменаційна комісія ухвалює рішення щодо оцінки захисту і роботи та про присвоєння здобувачу відповідної кваліфікації. У разі однакової кількості голосів «за» і «проти» членів екзаменаційної комісії думка голови є вирішальною. Рішення комісії є остаточним і оскарженню не підлягає, фіксується у протоколі засідання і оголошується її головою в день захисту кваліфікаційних робіт. Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Якщо захист кваліфікаційної роботи не відбувся з поважних причин, про що студент має подати відповідні документи, ректор ВКІ може продовжити термін його навчання до наступного терміну роботи кваліфікаційної комісії із захисту кваліфікаційних робіт, але не більше як на один рік.

Незалежно від причин повторний захист кваліфікаційних робіт у той же рік категорично забороняється.

Після захисту роботи підлягають суворому обліку, залишаються на кафедрі з наступною передачею їх на зберігання до архіву інституту.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання роботи здійснюється з урахуванням наступних вимог до неї:

1. Логічна обґрунтованість структури (плану) роботи з урахуванням викладених у вступі мети й завдань, коректна послідовність викладу матеріалу.

2. Широта охоплення, глибина й коректність використання літератури. У роботі повинні використовуватися основні законодавчі й нормативні акти, присвячені проблемі дослідження, основна монографічна література, публікації в наукових виданнях. Перевагою роботи є наявність аналізу, узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду розв'язання відповідної проблеми, обґрунтування доречності й правомірності його використання в конкретних умовах. Найважливішою вимогою є дотримання правил посилання на використану літературу, запобігання плагіату.

3. Самостійність проведених досліджень, наявність очевидного власного внеску в розв'язання досліджуваної проблеми.

4. Обґрунтованість пропозицій і рекомендацій, висновків з роботи, їх зв'язок з проведеними дослідженнями і викладеним матеріалом, конкретність практичних рекомендацій. У роботі треба запропонувати конкретні заходи правового, організаційного, технологічного характеру щодо поліпшення досліджуваної ситуації та розв'язання проблеми.

5. Коректність мови і стилю викладу матеріалу. Робота повинна бути написана українською мовою без помилок, ретельно відредагована.

6. Якість оформлення роботи відповідно до рекомендованих норм і стандартів.

7. Якість презентації роботи під час її захисту із застосуванням ілюстративного матеріалу чи слайдів, переконливість відповідей на додаткові питання.

Кваліфікаційна робота оцінюється за 100-бальною шкалою. Розподіл балів за критеріями здійснюється згідно з табл. 2.

Таблиця 2

Розподіл балів за критеріями оцінки кваліфікаційної роботи

Критерій оцінки	Зміст критерію	Кількість балів
Методологічна й наукова культура роботи, самостійність дослідження	Коректність визначення проблеми, мети, об'єкта, предмета дослідження, обґрунтованість структури роботи; коректність обраних методів дослідження; логічність викладу матеріалу, широта і глибина аналізу літератури та іншої інформації, коректність посилань на використану літературу; самостійність проведеного дослідження, визначеність власної позиції.	25 балів
Корисність отриманого результату	Повнота та глибина розкриття й розв'язання проблеми, обґрунтованість і аргументованість пропозицій, рекомендацій та висновків, прикладна цінність отриманого результату, його адресність, наявність практичної апробації.	45 балів
Якість оформлення роботи	Мова й стиль написання, наявність мовних та стилістичних помилок, коректність оформлення посилань на використану літературу та інформаційні джерела, ілюстрованість роботи, якість комп'ютерного оформлення, відповідність вимогам нормоконтролю.	10 балів
Якість захисту перед кваліфікаційною комісією	Стиль презентації (негативним моментом є читання тексту доповіді), логічна побудова доповіді, дотримання регламенту, якість відповідей на питання та зауваження, наявність та якість ілюстративного чи роздаткового матеріалу, уміння ним користуватися.	20 балів

Отже, підсумковий рейтинговий бал з оцінювання вмінь і знань студентів за результатами виконання і захисту кваліфікаційної роботи становить 100 балів.

Шкала оцінювання кваліфікаційної роботи за кредитно-модульною системою організації освітнього процесу

Підсумкова кількість балів за шкалою інституту (бали за захист + оцінка керівника)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
90 – 100	A (відмінно)	Відмінне знання матеріалу лише з незначною кількістю помилок
82-89	B (дуже добре)	Вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками
74-81	C (добре)	Загалом добрі знання, але з помітними помилками
64-73	D (задовільно)	Достатньо, але із значними недоліками
60-63	E (достатньо)	Відповідає мінімальним вимогам
0-59	FX, F (незадовільно)	Не відповідає мінімальним вимогам

Оцінка роботи науковим керівником і рецензентом здійснюється за першими трьома критеріями та відображається у відгуку наукового керівника та у рецензії, має рекомендаційний характер і враховується кваліфікаційною комісією під час визначення остаточної оцінки за результатами захисту роботи. Негативна рецензія не є підставою для недопуску кваліфікаційної роботи до захисту.

Студент, який отримав під час захисту кваліфікаційної роботи незадовільну оцінку, має бути відрахованим з ВКІ, і в цьому випадку йому видається академічна довідка встановленого зразка. За ним залишається право бути повторно допущеним до захисту протягом наступних трьох років. Повторно кваліфікаційна робота виконується за наявності заяви студента про допуск до захисту, дозволу ректора і рішення випускової кафедри про затвердження теми і бази дослідження, призначення наукового керівника. На вимогу кафедри тему роботи може бути змінено, або в межах тієї ж теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних (бакалаврських) робіт
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»**

1. Корпоративна культура в системі управління персоналом.
2. Формування системи ефективного корпоративного управління на підприємстві.
3. Корпоративна культура як чинник ефективності управління сучасним підприємством.
4. Технологія розробки і реалізації управлінських рішень в управлінні підприємством.
5. Мотивація праці як засіб підвищення ефективності роботи підприємства (організації, установи).
6. Управління людськими ресурсами в умовах воєнного часу.
7. Управління персоналом підприємства (організації, установи) в умовах цифрової економіки.
8. Модернізація системи управління персоналом на підприємстві шляхом впровадження цифрових технологій.
9. Управління конфліктами на підприємстві.
10. Розробка та обґрунтування стратегії розвитку підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.
11. Розробка та реалізація стратегії розвитку підприємства.
12. Розроблення програми матеріального стимулювання працівників організації.
13. Розроблення та обґрунтування стратегії розвитку підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.
14. Удосконалення механізму управління персоналом організації.
15. Удосконалення процесу адаптації персоналу як складової системи кадрового забезпечення підприємства.
16. Удосконалення процесу мотивації праці персоналу на підприємстві.
17. Удосконалення процесу розвитку персоналу підприємства.
18. Удосконалення процесу стратегічного планування на підприємстві.
19. Удосконалення процесу стратегічного управління на підприємстві.
20. Запобігання та вирішення конфліктів в управлінні організацією.

21. Управління комунікативною політикою підприємства та процесом формування його іміджу.
22. Управління продуктивністю праці персоналу підприємства.
23. Управління процесом формування інноваційного потенціалу підприємства.
24. Управління формуванням корпоративної культури в системі управління підприємством.
25. Управління якістю як засіб підвищення конкурентного статусу підприємства.
26. Формування антикризових заходів на малому підприємстві.
27. Формування дієздатної управлінської команди в організації.
28. Формування ефективної системи операційного менеджменту на підприємстві.
29. Формування ефективної системи управління персоналом на підприємстві.
30. Формування кадрового потенціалу в системі стратегічного управління. Підприємством.
31. Професійний розвиток персоналу організації.
32. Лідерство та комунікації в управлінні організацією.
33. Планування виробничої (операційної) діяльності організації, підприємства.
34. Формування системи показників контролю діяльності організації, підприємства.
35. Вплив зовнішнього середовища на управління організацією (підприємством, установою).
36. Інформаційне забезпечення управління організацією.
37. Кількісні та якісні методи планування і контролю в діяльності організації, підприємства.
38. Використання ділової інформації в управлінні організацією.
39. Забезпечення ефективного функціонування корпоративних інформаційних систем.
40. Система моніторингу показників діяльності в менеджменті організації.
41. Управлінські технології як інструмент обґрунтування адміністративних рішень.
42. Система збору, накопичення, обробки інформації для прийняття управлінських рішень.
43. Фінансово-економічна діяльність в управлінні організацією.
44. Оцінка та управління інвестиційною діяльністю організації.
45. Бізнес-ідея розвитку сучасної організації.

46. Бізнес-планування в управлінні організацією.
47. Техніко-економічне обґрунтування інноваційних проектів в управлінні організацією.
48. Логістичні стратегії в управлінні організацією.
49. Управління формуванням і реалізацією виробничої програми організації (підприємства).
50. Управління операційними процесами на основі логістики.
51. Раціоналізація витрат на виробництво продукції (робіт, послуг).
52. Технологія підготовки управлінської інформації.
53. Формування та управління системою якості менеджменту організації.
54. Прийняття логістичних рішень в матеріальному забезпеченні виробництва.
55. Організація взаємодії учасників економічних відносин в управлінні організацією.
56. Управління бізнес-процесами в організації (на підприємстві, в установі).
57. Адміністративні методи та інструменти управління організацією.
58. Система адміністративного управління організацією.
59. Документальне забезпечення діяльності управлінського апарату підприємства.
60. Управління ризиками в організаціях в умовах глобалізації.
61. Економічні методи в системі менеджменту організацій.
62. Соціально-психологічні методи в системі менеджменту організацій.
63. Адміністративні методи менеджменту в системі менеджменту організацій.
64. Трансформація управлінських технологій в умовах диджиталізації економіки.
65. Управління трудовою кар'єрою в системі розвитку колективу організації.
66. Управління інтенсивністю праці в сучасних підприємствах.
67. Розвиток діджиталізації менеджменту в сучасних організаціях.
68. Використання здобутків світового менеджменту в управлінні організацією.
69. Процесуальний підхід до управління організацією.
70. Удосконалення (модернізація, оптимізація) функцій управління.
71. Формування позитивного іміджу сучасного менеджера.
72. Розвиток управлінського потенціалу менеджера.
73. Формування готовності майбутнього керівника до управління організацією.
74. Програмно-цільовий підхід до управління стратегічним розвитком підприємства (окремими системами).

75. Комплексно-цільова програма як засіб реалізації стратегії розвитку організації (певної системи).
76. Розроблення та реалізація програми розвитку організації.
77. Аналіз як основа стратегічного розвитку підприємства (організації).
78. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації як основа планування діяльності.
79. Удосконалення системи найму персоналу на підприємстві.
80. Технопарк як форма розвитку інноваційного виробництва: світовий досвід і українські можливості.
81. Тайм-менеджмент: шляхи підвищення ефективності використання робочого часу в організації.
82. Специфіка управління персоналом на різних етапах життєвого циклу організації.
83. Вдосконалення елементів системи мотивації персоналу організації.
84. Організаційна культура та її роль в досягненні ефективності управління персоналом організації.
85. Система методів матеріального і морального стимулювання управлінського персоналу організації та основні напрями її удосконалення.
86. Управління якістю надання адміністративних послуг на місцевому рівні.
87. Технологія розробки і реалізації управлінських рішень в управлінні підприємством.
88. Удосконалення системи управління кадровою політикою підприємства.
89. Застосування сучасних методів прийняття управлінських рішень на підприємстві.
90. Управління конкурентоспроможністю підприємства.
91. Управління транспортно-логістичними системами.
92. Управління ризиками в логістиці: аналіз, запобігання та стратегії кризового реагування.
93. Прийняття та реалізація управлінських рішень в органах місцевого самоврядування.
94. Стратегії розвитку та управління територіальними громадами
95. Тема за пропозицією студента (погоджена керівником).

ДОДАТОК Б

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних (магістерських) робіт
для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»**

1. Антикризове управління промисловим підприємством в умовах ресурсних обмежень.
2. Впровадження сучасних теорій менеджменту на підприємстві.
3. Впровадження сучасних технологій антикризового управління на підприємстві.
4. Дослідження можливостей стратегічного управління роздрібними продуктовими мережами у сучасних умовах.
5. Дослідження особливості стартапу як інноваційного проекту.
6. Дослідження формування інвестиційної стратегії підприємства.
7. Дослідження організації системи планування на підприємствах (назва галузі).
8. Дослідження механізмів управління на підприємствах (назва галузі).
9. Дослідження механізмів управління внутрішнім середовищем підприємств (назва галузі).
10. Дослідження механізмів управління маркетинговою діяльністю підприємств.
11. Дослідження реалізації управлінських рішень на підприємствах (назва галузі).
12. Дослідження реалізації управлінських рішень на підприємствах (назва галузі).
13. Застосування системного підходу в управлінні підприємством (організацією).
14. Застосування сучасних методів прийняття управлінських рішень в удосконаленні системи управління підприємством.
15. Концептуальні підходи щодо удосконалення корпоративної культури підприємствах (назва галузі).
16. Логістичне управління підприємством: особливості та напрями удосконалення.
17. Моделювання інноваційної діяльності підприємств (назва галузі).
18. Маркетингові аспекти процесів управління конкурентоспроможністю підприємства.
19. Моделювання ефективної організаційної структури управління підприємств (назва галузі).

20. Обґрунтування системи управління стартапами підприємства.
21. Оптимізація управлінських рішень в системі менеджменту підприємства.
22. Оптимізація організаційної структури підприємств (назва галузі) на принципах логістичного управління.
23. Оцінювання ефективності та удосконалення корпоративного менеджменту на підприємстві.
24. Оцінка ефективності та удосконалення управління інвестиціями підприємства.
25. Організаційно-економічні аспекти формування інноваційної стратегії розвитку підприємства.
26. Організація системи розвитку персоналу.
27. Організація корпоративної культури у формуванні ефективного менеджменту підприємств (назва галузі).
28. Планування розвитку управлінських інформаційних систем на підприємствах (назва галузі).
29. Прогнозування ефективності проектів в діяльності підприємства (назва галузі).
30. Проектно-орієнтоване управління підприємством.
31. Роль мотиваційного механізму управління персоналом в умовах воєнного стану.
32. Розвиток логістичної системи підприємства на основі впровадження процесів діджиталізації.
33. Розробка стратегії управління організацією.
34. Розробка стратегії оновлення продукції (послуг) підприємства.
35. Стратегічне управління розвитком підприємства.
36. Стратегічне управління інноваційною діяльністю підприємств (назва галузі) в системі кластерів регіону.
37. Специфіка та шляхи активізації інвестиційної діяльності підприємств.
38. Система навчання персоналу як важливий елемент розвитку ВКІ в умовах невизначеності.
39. Удосконалення управління малими підприємствами за сучасних умов.
40. Удосконалення системи інноваційного менеджменту в умовах підприємства.
41. Удосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
42. Удосконалення управління прибутком підприємства.
43. Удосконалення корпоративного управління підприємством в сучасних

умовах.

44. Удосконалення системи управління якістю обслуговування на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу в процесі змін.
45. Управління матеріально-технічною базою підприємства.
46. Удосконалення управління комунікаційною діяльністю підприємства на основі впровадження сучасних інформаційних технологій.
47. Удосконалення системи управління персоналом (організації).
48. Удосконалення організації функціонування групи функціональних служб (кадрової, маркетингової тощо) підприємства.
49. Управління бізнес-процесами підприємства.
50. Удосконалення системи стратегічного управління на підприємстві (в організації).
51. Удосконалення системи управління витратами в умовах підприємства.
52. Удосконалення системи планування на підприємстві.
53. Управління конкурентоспроможністю підприємства та його складові.
54. Управління якістю продукції в системі менеджменту.
55. Управління логістичними процесами як складова ефективного функціонування та розвитку підприємства.
56. Управління логістичною діяльністю підприємства у глобальних ланцюгах поставок.
57. Управління інноваціями на підприємстві.
58. Управління залученістю персоналу у діяльність малого підприємства.
59. Управління ризиками інноваційних проектів підприємства.
60. Управління ресурсним потенціалом розвитку підприємства.
61. Управління проектами в системі менеджменту організації.
62. Управління дистрибуційною мережею підприємств (назва галузі).
63. Управління розвитком інвестиційного ринку торговельних підприємств.
64. Управління результативністю менеджменту організації.
65. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємства
66. Удосконалення системи управління підприємством (організацією).
67. Управління бюджетуванням на підприємстві в умовах дефіциту фінансових ресурсів.
68. Управління змінами на підприємстві.
69. Управління підприємством (організацією) в умовах економічної кризи.
70. Управління економічною системою підприємства.

71. Удосконалення системи внутрішніх комунікацій підприємств (назва галузі).
72. Управління корпоративною культурою підприємств (назва галузі) в умовах економічної кризи .
73. Управління майновим комплексом в системі корпоративного управління підприємств (назва галузі).
74. Управління реінжинірингом на підприємствах (назва галузі).
75. Управління часом виконання проекту в діяльності підприємств (назва галузі).
76. Управління якістю продукції в системі менеджменту.
77. Управління змінами у менеджменті підприємств (назва галузі) в системі кластерів регіону.
78. Управління інноваційним потенціалом підприємств (назва галузі).
79. Управління змінами у системі менеджменту на підприємствах (назва галузі).
80. Управління результативністю виробничого процесу підприємства
81. Удосконалення системи управління якістю обслуговування на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу в процесі змін.
82. Формування механізму управління інноваціями на підприємствах (назва галузі).
83. Формування системи інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств (назва галузі).
84. Формування системи управління інноваційною діяльністю підприємств (назва галузі).
85. Формування системи управління витратами на підприємствах (назва галузі).
86. Формування системи управління дохідністю (прибутковістю) підприємств (назва галузі).
87. Формування фінансової стратегії у взаємозв'язку з загальною корпоративною стратегією розвитку підприємств (назва галузі).
88. Формування інтегрованої корпоративної структури підприємств (назва галузі).
89. Формування системи корпоративного менеджменту на підприємствах (назва галузі).
90. Формування менеджменту інтелектуальної власності на підприємствах (назва галузі).
91. Формування асортиментної політики підприємств (назва галузі).
92. Формування ефективного товарного асортименту підприємств (назва галузі).
93. Формування менеджменту інтелектуальної власності на підприємствах (назва галузі).

галузі).

94. Формування соціально-відповідального менеджменту в системі сталого розвитку підприємств (назва галузі).

95. Формування товарного асортименту підприємств оптової торгівлі.

96. Формування ефективної маркетингової стратегії підприємств (назва) галузі.

97. Функціонування і підвищення ефективності виробничого процесу на підприємстві.

Формування стратегії управління персоналом підприємств (назва) галузі.

98. Формування стратегії управління ресурсами (за вибором: трудові, фінансові, матеріальні, нематеріальні, інформаційні) підприємств (назва) галузі.

99. Формування інноваційної стратегії підприємств (назва галузі).

100. Тема за пропозицією студента (погоджена керівником).

ДОДАТОК В**Зразок заяви на ім'я ректора інституту**

В.о. ректора ВКІ
Світлані КОЛОТІЙ

студента __ курсу факультету управління та права
спеціальності 073 «Менеджмент»

(П.І.Б.)

ЗАЯВА

Прошу затвердити мені тему кваліфікаційної (бакалаврської, магістерської) роботи «Управління інноваційною діяльністю підприємства (за матеріалами ПрАТ «Володарка», м. Вінниця)». Керівником бакалаврської (магістерської) роботи прошу призначити к.е.н., доцента

(П.І.Б.)

«__» _____ 20__ р.

(підпис студента)

Завідувач кафедри: _____
(науковий ступінь, посада, підпис, прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи: _____
(науковий ступінь, посада, підпис, прізвище та ініціали)

ДОДАТОК Г**Титульний аркуш**

УКРКООПСІЛКА
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ВІННИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ІНСТИТУТ
Факультет управління та права
Кафедра менеджменту, маркетингу та підприємництва
(14 кегель, Times New Roman, по центру, одинарний інтервал)

ЄМЕЛЬЯНОВА АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА
(14 кегель, Times New Roman, по центру)

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
менеджменту, маркетингу та
підприємництва
_____ Стелла ПИРІЖОК
« ____ » _____ 20__ р.
(12 кегель, по правому краю, одинарний інтервал)

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА
ПІДПРИЄМСТВІ**
(16 кегель, Times New Roman, по центру)

КВАЛІФІКАЦІЙНА (БАКАЛАВРСЬКА, МАГІСТЕРСЬКА) РОБОТА
за освітньо-професійною програмою «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(14 кегель, Times New Roman, по центру, одинарний інтервал)

Науковий керівник:
Ім'я ПРИЗВИЩЕ, доцент кафедри
менеджменту, маркетингу та
підприємництва,
канд. техн. наук, доцент

(Підпис)
(12 кегель, по лівому краю, одинарний інтервал)

АНОТАЦІЯ

Коваленко К.К. Розробка системи управління фінансовими активами на підприємстві. Спеціальність 073 «Менеджмент», Освітня програма «Менеджмент». Вінницький кооперативний інститут, Вінниця, 2024.

У кваліфікаційній (бакалаврській, магістерській) роботі розроблено систему, яка допомагає здійснювати контроль за особистими фінансами, а також на підставі грошових операцій виконує аналітику поточного фінансового стану за допомогою елементів інтелектуального аналізу даних.

Ключові слова: управління, аналітика, контроль фінансів, аналіз даних, фінансовий стан.

83 с., 37 рис., 24 табл., 4 дод., 60 джерел.

ABSTRACT

Kovalenko K.K. Development of a financial asset management system at the enterprise. Specialty 073 «Management», Programme «Management». Vinnytsia Cooperative Institute, Vinnytsia, 2024.

In the qualification (bachelor's, master's) work, a system was developed that helps to control personal finances. And based on monetary transactions an analysis of the current financial situation is performed using elements of intelligent data analysis.

Keywords: management, analytics, financial control, data analysis, financial status.

83 pages, 37 figures, 24 tables, 4 appendixes, 60 sources.

ДОДАТОК Е

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ОГЛЯД І АНАЛІЗ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ	5
1.1 Основні поняття фінансової грамотності та важливість контролю за власними фінансами	5
1.2 Сучасна система для обліку фінансів.....	9
1.3 Переваги та недоліки використання додатків інтелектуального аналізу в управлінні фінансами.....	13
1.4 Огляд існуючих систем управління фінансами та інструментів аналізу..	
Висновок до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2 ПАТ «ОЩАДНБАНК» ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ	18
2.1 Загальна характеристика ПАТ «Ощадбанк»	18
2.2 Аналіз основних показників діяльності ПАТ «Ощадбанк	26
2.3 Перспективи розвитку електронного банкінгу	32
Висновок до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3 СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЕЛЕКТРОННОГО БАНКІНГУ	42
3.1 Зниження операційного ризику електронного банкінгу за рахунок аутсорсингу.....	42
3.2 Система управління ризиками електронного банкінгу та внутрішній банківський контроль.....	51
3.3 Рекомендації щодо управління ризиками електронного банкінгу	63
Висновок до розділу 3	84
ВИСНОВКИ	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ.....	93

ДОДАТОК Ж**Зразок оформлення вступу****ВСТУП**

Актуальність теми. В умовах глобалізації ринків набули актуальності питання підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання на основі управління їхньою вартістю. Вартість інтегрує в собі показники, що відображають внутрішню ситуацію на підприємстві та його зовнішнє оточення. Концепція управління вартістю підприємства VBM (Value Based Management) передбачає орієнтацію менеджменту не на максимізацію поточних прибутків, а на дії та управлінські рішення, що створюють передумови для отримання набагато більших прибутків у віддалені періоди. У результаті цього може зрости поточна або майбутня ринкова вартість підприємства. Цей чинник підвищує інвестиційну привабливість підприємства, визначає його можливість залучати позикові кошти з різних джерел. Аналіз досліджень провідних міжнародних консалтингових компаній свідчить, що більшість інвесторів готові витратити додаткові кошти в інвестування компанії з добрим корпоративним управлінням.

Середньорічний приріст вартості підприємств з високими стандартами корпоративного управління на 8,5 % більший, ніж в інших компаніях.

Проблемі управління вартістю підприємства присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, питаннями оцінювання вартості підприємства займалися такі вітчизняні науковці: О. Мозенков, В. Калюжний, П. Круш, С. Поліщук, О. Терещенко, І.Яремко. Чинники впливу на вартісні параметри підприємства досліджував О.Андрощук. Результати дослідження проблем управління вартістю компанії на основі ціннісного підходу відображено у працях М. Чумаченко та В. Панкова.

Попри численні дослідження проблем підвищення ринкової вартості підприємства, розроблені пропозиції не достатньо враховують всі можливі чинники впливу на ринкову вартість підприємства, зокрема в умовах нестабільної і важкопрогнозованої макроекономічної та політичної ситуації, тому не дають змоги практично вирішити завдання управління, спрямовані на зростання ринкової вартості підприємства.

Необхідність наукового опрацювання окреслених проблем з урахуванням специфіки національної економіки стала основою для вибору теми магістерської

(бакалаврської) кваліфікаційної роботи, визначила мету, завдання та очікувані практичні результати.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської (бакалаврської) роботи є дослідження теоретико-методичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ринкової вартості підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- вивчити та узагальнити теоретико-методичні аспекти управління ринковою вартістю підприємства;
- оцінити та проаналізувати фінансово-економічний стан та фінансово-економічні результати діяльності підприємства як основні чинники впливу на його ринкову вартість; – виокремити внутрішні та зовнішні чинники впливу на ринкову вартість підприємства та дослідити рівень їхнього впливу; – розробити рекомендації щодо підвищення ринкової вартості підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління вартістю підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, практичні, методичні аспекти підвищення вартості підприємства.

Теоретичною і методичною основою магістерської (бакалаврської) кваліфікаційної роботи стали сучасні літературні джерела з питань управління підприємством, фінансового менеджменту, економічного аналізу, наукові дослідження проблем оцінювання та управління вартістю підприємства, відображені в періодичних виданнях, авторефератах дисертацій, а також законодавчо-нормативна база України, що регулює діяльність з оцінювання ринкової вартості активів. Аналітичні розрахунки, дослідницький та рекомендаційний розділи виконано на основі фінансової та статистичної звітності ТОВ «Пролісок».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі методи: порівняння, систематизації та узагальнення (під час встановлення сутнісних ознак поняття «вартість підприємства», визначення факторів та методів впливу на ринкову вартість підприємства – підрозділи 1.1 та 1.4, визначення нормативно-законодавчого підґрунтя оцінювання ринкової вартості підприємства – підрозділ 1.2, визначення сутності та встановлення підходів до оцінювання ринкової вартості підприємства – підрозділ 1.3); метод фінансових коефіцієнтів та порівняння (у процесі аналізування фінансово-

економічного стану та фінансово-економічних результатів діяльності підприємства – розділ 2); статистичні методи (для дослідження рівня впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на вартість підприємства – розділ 3); багатоваріантні розрахунки (для вибору оптимального варіанта структури капіталу підприємства – підрозділи 4.2 та 4.3).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних положень щодо підвищення ринкової вартості підприємства.

Наукова новизна магістерської (бакалаврської) кваліфікаційної роботи полягає у такому: дістали подальшого розвитку: класифікація факторів впливу на вартість підприємства, яка, на відміну від існуючих, дає змогу виокремити ті фактори, що є визначальними в умовах нестабільної і важкопрогнозованої макроекономічної та політичної ситуації; методика вибору оптимального варіанта структури капіталу підприємства, яка, на відміну від існуючих, ураховує вагомість факторів впливу на ринкову вартість підприємства.

Апробація результатів магістерської (бакалаврської) кваліфікаційної роботи. Основні положення та результати магістерської кваліфікаційної роботи розглянуто та схвалено на таких студентських та міжнародних науково-практичних конференціях: (*перерахувати назви конференцій*).

Публікації. За темою магістерської (бакалаврської) кваліфікаційної роботи опубліковано ____ – наукові праці загальним обсягом ____ д.а., з яких особисто автору належить ____ д.а. У фахових виданнях опубліковано ____ працю загальним обсягом ____ д.а., з яких особисто автору належить ____ д.а. (*додаток А – ксерокопії публікацій*).

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Основний обсяг роботи складає ____ сторінок, ____ таблиць, ____ рисунків. Список використаних джерел містить ____ найменувань. ____ додатків.

ДОДАТОК 3**ДЕКЛАРАЦІЯ**

про дотримання академічної доброчесності

Я, Прізвище Ім'я По-батькові, здобувач першого (бакалаврського) (*другого (магістерського)*) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент, що нижче підписалась/підписався, розуміючи та підтримуючи загальновизнані засади справедливості, доброчесності та законності,

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності, що визначені законодавством України, локальними нормативними актами Вінницького кооперативного інституту, положеннями, правилами, умовами, визначеними іншими суб'єктами, та не допускати їх порушення.

ПІДТВЕРДЖУЮ:

що мені відомі положення статті 42 Закону України «Про освіту»;

що у даній роботі не представляла/представляв чийсь роботи повністю або частково як свої власні. Там, де я скористалася/скористався працею інших, я зробила/зробив відповідні посилання на джерела інформації;

що дана робота не передавалась іншим особам і подається вперше, не порушує авторських та суміжних прав закріплених статтями 21-25 Закону України «Про авторське право та суміжні права», а дані та інформація не отримувались в недозволений спосіб.

УСВІДОМЛЮЮ:

що ця робота може бути перевірена інститутом на плагіат або інші порушення академічної доброчесності, в тому числі з використанням спеціалізованих сервісів;

що у разі порушення академічної доброчесності, до мене можуть бути застосовані процедури, передбачені законодавством України та Положенням про академічну доброчесність Вінницького кооперативного інституту, іншими локальними нормативними актами інституту, та я можу бути притягнута/притягнутий до академічної відповідальності.

(дата)

(підпис)

ДОДАТОК К

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну (бакалаврську, магістерську) роботу здобувача ____ курсу спеціальності

(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему _____

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. Оформлення роботи _____

2. Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику _____

3. Теоретичні та аналітичні аспекти роботи _____

4. Практичні аспекти роботи _____

Додаткові думки, оцінка роботи та загальний висновок керівника _____

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(вчене звання, прізвище, ініціали)

_____ 20__р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську, магістерську) роботу здобувача ____ курсу спеціальності _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема: _____

Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі _____

під керівництвом _____

Обсяг роботи _____ с. Робота містить _____ таблиць, _____ рисунків.

Список літератури включає _____ першоджерел.

Тема роботи є _____

(актуальною, не актуальною, чітко визначеною, не чітко визначеною)

Зміст роботи тему розкриває _____

(повністю, не повністю, тему не розкриває)

Роботу оформлено _____

(відповідно до вимог, з порушенням вимог)

Висновки і пропозиції _____

(обґрунтовані/не обґрунтовані, відповідають/не відповідають поставленим завданням)

Найбільш вагомим результатом роботи є _____

(вказати ключові аспекти роботи)

Зауваження, побажання: _____

Висновок _____

(відповідає/ не відповідає вимогам, заслуговує оцінки відмінно, добре, задовільно)

Рецензент _____

(підпис, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові)

_____ 20 ____ р.